

Herb i flaga

Na początku chcielibyśmy Państwu w skrócie przybliżyć proces powstawania herbów.

Były oznaką rodów rycerskich i szlacheckich, a także miast, prowincji i państw. Herby pojawiły się w Europie Zachodniej w XII w. W Polsce występują od ok. XIII w. Stosowane były na pieczęciach, tarczach, hełmach i chorągwiach rycerskich. Herby miast eksponowano zwykle na frontach ratuszów i bramach miejskich.

Najstarszym motywem w heraldyce miejskiej były podobizny lub atrybuty świętych patronów, wzorowane na symbolice różnych instytucji kościelnych. Z czasem jednak galeria symboli używanych w herbach miast znacznie się powiększyła. Godła te w swej symbolice nawiązywały bardzo często do prawnej odrębności miast - ich samorządności. Jeszcze częściej w herbach miast prywatnych umieszczano znaki ich właścicieli dla podkreślenia ich uprawnień zwierzchnich w stosunku do samorządu miejskiego. Nagminnie w okresie przedrozbiorowym umieszczano w herbie miast godła szlacheckich właścicieli. Do zwyczaju tego powracano i później - w XIX i XX w., przy czym często przypomniano w herbie miast znaki rodowe ich prawdziwych, albo domniemyanych założycieli.

Herby niektórych miast nawiązują do charakterystycznych elementów architektonicznych, wież pobliskiego klasztoru, dawnego zamku właścicieli czy miejskiego ratusza, inne do scen biblijnych, kultu świętych albo starych podań. Odzwierciedlenie w herbach znajdowało także naturalne otoczenie miast oraz główne zajęcia jego mieszkańców. W większości przypadków wzory herbów miast polskich ustaliły się w okresie od XVI do XVIII w.

W związku z aktualną reformą administracyjną wciąż powstają nowe herby miast, gmin i powiatów, a nawet województw. Współcześnie ustawa z dnia 8.03.1990 r. o samorządzie terytorialnym (Dz. U. nr 16/90 poz.95) zezwala radom gmin i miast na podejmowanie uchwał dotyczących herbu.

Inicjatorem nadania herbu gminie Stanin był pan wójt Krzysztof Gajowy. Ta inicjatywa spotkała się z życzliwym przyjęciem radnych i mieszkańców gminy, którym bliskie są wszelkie działania związane z kultywowaniem tradycji, pielęgnowaniem historii i podnoszeniem rangi naszej miejscowości. Niewątpliwie posiadanie herbu i eksponowanie go na zewnątrz doda naszej gminie splendoru.

Herb Gminy Stanin przedstawia w polu czerwonym błogosławiącego św. Stanisława w pontyfikalnych szatach złotych (żółtych) i srebrnych (białych), w takiejże mitrze, ze złotym pastorałem. Po prawej stronie biskupa (prawej heraldycznej a lewej dla patrzącego) widnieje półpostać wskrzeszanego Piotrowina srebrna (biała), po lewej zaś godło herbu Nałęcz, srebrna (biała) chustka przewiązana w koło ze zwisającymi końcami.

Herb odwołuje się do etymologii nazwy gminy. Nazwa „Stanin” należy do nazw dzierzawczych. Pochodzi wprost od słowa „Stan” - skróconej (jednoczłonowej) wersji imienia Stanisław, które stało się popularne po kanonizacji biskupa krakowskiego, zabitego z rozkazu króla Bolesława Śmiałego. Od Galla Anonima dowiadujemy się, że biskup dopuścił się rzekomej zdrady, za którą król wydał go na śmierć przez poćwiartowanie. Nie są znane dokładne przyczyny sporu, jaki powstał pomiędzy nim

a królem. Wersja pozostawiona przez [Wincentego Kadłubka](#) mówi, że stanął w obronie niewiernych żon rycerzy walczących na wyprawie kijowskiej, które król rozkazał okrutnie ukarać, mimo iż ich mężowie im przebaczyli.

Według innej tezy przedmiotem sporu pomiędzy Bolesławem Śmiałym a św. Stanisławem były nie „niewierne żony”, lecz władza w młodym państwie polskim. Niektórzy historycy twierdzą, że Św. Stanisław reprezentował inną frakcję polityczną - przeciwną królowi, a pochlebną interesom wielkich feudałów.

Kult świętego Stanisława rozpoczął się 10 lat po jego śmierci. Powstała później legenda o rozbiciu dzielnicowym Polski, jako karze za ten czyn świętokradczy (za taki uważano właśnie zamordowanie biskupa); Polska rozpadła się tak jak członki ćwiartowanego biskupa. W szczególności św. Stanisław, współpatron katedry wawelskiej, czczony był w diecezji krakowskiej, w tym także w ziemi łukowskiej, do której należał Stanin. Od kanonizacji dokonanej przez papieża Innocentego IV św. Stanisław, obok św. Wojciecha, stał się głównym patronem Królestwa Polskiego.

Realizacja nawiązania do nazwy gminy mogła się odbyć poprzez ukazanie w nim postaci św. Stanisława. W heraldyce tę postać przedstawiano w dwojaki sposób. Na dawnych pieczęciach i herbach wyobrażano go jako biskupa w geście benedykcji (błogosławieństwa) z syglami SS (Sanctus Stanislaus) lub też z półpostacią wskrzeszanego Piotrowina (dawniej też Piotrawin).

Biskup krakowski Stanisław, za czasów panowania króla Bolesława Śmiałego, zakupił dla krakowskiego biskupstwa wieś Piotrowin. Jej właścicielem był bezdzietny Piotr Strzemieńczyk z Janiszewa. Biskup za wieś zapłacił, a ponadto kontrakt został potwierdzony w testamencie Piotrowina.

Problem pojawił się po śmierci właściciela ziemi. Upomniata się o nią, bowiem rodzina Piotrowina, popierani w swych roszczeniach przez samego króla. Postawiony przed królewskim sądem biskup tłumaczył, jakim sposobem nabył ziemię, jednak jego wyjaśnieniom nie dawano wiary. Na niekorzyść biskupa przemawiała też otwarta niechęć króla do jego osoby.

Wtedy to biskup Stanisław zaczął modlić się o wskrzeszenie Piotrowina, który mógłby oczyścić duchownego z zarzutu bezprawnego przywłaszczenia ziemi. Po modlitwach wszedł do kościoła w Piotrowinie, polecił otworzyć grób Piotra, dotknął jego ciała biskupią laską i nakazał nieboszczykowi wstać. Piotr miał wtedy wstać i potwierdzić przed królem, że wieś swą sprzedał krakowskiemu biskupowi Stanisławowi.

Wskrzeszenie Piotra zostało uznane w procesie kanonizacyjnym biskupa Stanisława za cud uczyniony przez niego i dało podstawy ogłoszenia krakowskiego duchownego świętym.

W herbie upamiętniono też pierwszych znanych właścicieli Stanina - Jarczewskich herbu Nałęcz. W XVI wieku Stanin był ośrodkiem wielowioskowej włości tej rodziny. Pierwsza wzmianka o Staninie pochodzi z roku 1484, zaś z roku 1494 znana jest zapiska o najstarszych dziedzicach Stanina, braciach Stanisławie i Andrzeju Jarczewskich. W roku 1507 posesorem Stanina był Benedykt Jarczewski. Na wyróżnienie zasługują postaci Andrzeja i Wiktora Jarczewskich. Andrzej w roku

1531 na gruntach wsi Stanin lokował nową wieś nazywaną Jamnik, obecny Jonnik, zaś w latach 1553-1555 podjął próbę lokowania na gruntach Stanina miasta. Miasto od jego imienia nazwane Andrzejów nie zdołało rozwinąć się w organizm miejski i z czasem wchłonięte zostało przez Stanin. Na czas lokacji Andrzejowa przypadła też fundacja kościoła w Andrzejowie, który już jako kościół w Staninie w roku 1599 stał się kościołem parafialnym. Przypomnieć też należy postać syna Andrzeja Jarczewskiego Stanisława, którego jako „*wielkiego wojownika*” z czasów wojen z Moskwą za panowania króla Stefana Batorego wspomina Kacepr Niesiecki. Jego synowie również zasłużyli się Ojczyźnie. Jędrzej „*w Moskwie siła dokazywał*”, Jan, choć wzięty do niewoli w 1621 r. pod Cecora „*chęci do rycerskich dzieł nie stracił*”, zaś Stanisław „*pod Chocimiem za Zygmunta III zginął*” {Herbarz Polski, t. 4, Lipsk 1839, s. 444}. Wspomniany Jan Jarczewski, dziedzic m.in. Stanina, miał synów Andrzeja i Jerzego, którzy zmarli bezpotomnie, oraz córki: Annę, Zofię i Katarzynę.

Poprzez Annę w połowie XVII w. Stanin wszedł w dóbr Grabskich. Po nich Stanin miał i innych jeszcze dziedziców: Wilczewskich, Kuropatnickich, Załuskich, Osieckich, Pac-Pomarnackich. Nałęcz w herbie gminy nawiązuje wszakże do jednej tylko rodziny Jarczewskich, najstarszej, najdłużej związanej ze Staninem oraz wielce zasłużonej dla rozwoju Stanina i okolic. Przypomina też o okresie złotego wieku Polski – czasach blasku i potęgi Rzeczypospolitej.

Mamy nadzieję, że ustanowiony herb, flaga i pieczęć podkreślą naszą tożsamość, przywiązanie do tradycji i wiary oraz staną się wyraźnym symbolem naszej gminy.

[HERB I SYMBOLE - GMINA STANIN](#)